

**EVENEMENTENTERREIN SOESTERBERG
VERKENNEND FLORA- EN FAUNAONDERZOEK**

GEMEENTE SOEST

26 juni 2013
077174439:0.1 - Definitief
B02042.000225.0100

Inhoud

1	Aanleiding en doel	2
1.1	Herontwikkeling evenemententerrein.....	2
1.2	Flora- en faunawet.....	2
1.3	Onderzoeksvragen	2
2	Beschrijving planlocatie	3
2.1	Landschapselementen.....	4
2.2	Gebruiksfuncties.....	5
3	Aanwezige natuurwaarden	6
3.1	Onderzochte soortgroepen.....	6
3.2	Veldonderzoek.....	6
3.3	Aangetroffen soorten.....	7
3.3.1	Vaatplanten.....	7
3.3.2	Broedvogels en jaarrond beschermde nesten.....	7
3.3.3	Vleermuizen	8
3.3.4	Hazelwormen en andere reptielen	9
3.3.5	Overige soorten.....	9
4	Effectbeoordeling.....	10
4.1	Herontwikkeling evenemententerrein.....	10
4.2	Beoordeelde soorten.....	10
4.3	Worst case scenario	10
4.3.1	Effecten per soortgroep.....	11
4.4	Effecten bij behoud bomenlaan.....	12
5	Juridische consequenties.....	13
6	Conclusies en advies	14
Bijlage 1	Flora- en faunawet.....	15
Colofon	19

1

Aanleiding en doel

1.1 HERONTWIKKELING EVENEMENTENTERREIN

De Gemeente Soest is voornemens het zogenaamde 'Evenemententerrein' te herontwikkelen. Gezien de aard van het terrein en de ligging op de Utrechtse Heuvelrug komen mogelijk beschermde natuurwaarden voor, waarmee de gemeente in het kader van de Flora- en faunawet rekening dient te houden bij het opstellen van de inrichtingsplannen en bij het aanvragen van een omgevingsvergunning. Om te voorkomen dat de Flora- en faunawet (Ffw) door deze ingreep wordt overtreden, is het van belang te weten welke soorten in en rond het terrein voorkomen en welke gevolgen zij ondervinden van bouwplannen.

1.2 FLORA- EN FAUNAWET

Door de voorgenomen herontwikkeling vinden mogelijk overtredingen plaats van de Flora- en faunawet (zie voor het wettelijke kader Bijlage 1). Aan de hand van een onderzoek is in voorliggend rapport aangegeven of beschermde plant- en diersoorten aanwezig zijn op de beoogde planlocatie, welke effecten te verwachten zijn en of dit juridische consequenties heeft.

De gemeente heeft ARCADIS gevraagd een verkennend flora- en faunaonderzoek uit te voeren, waarbij gekeken moet worden naar het voorkomen van beschermde plant- en diersoorten en de geschiktheid van het terrein als leefgebied voor verschillende functies in de jaarcyclus van soorten.

1.3 ONDERZOEKSVRAGEN

De gemeente wil daartoe in 2012 een zo volledig mogelijk natuuronderzoek uitgevoerd hebben op het terrein.

Het onderzoek moet antwoord geven op de volgende vragen:

1. Komen op de ingreeplocatie streng beschermde soorten voor (tabel 2 en 3 Ffw) of kunnen deze hier worden verwacht?
2. Wat zijn de eventuele negatieve effecten van de voorgenomen ingreep op deze beschermde soorten?
3. Op welke wijze kunnen eventuele negatieve effecten worden beperkt of voorkomen?
4. Is een aanvraag tot een ontheffing op de Flora- en faunawet noodzakelijk en zo ja, voor welke soorten en onder welke voorwaarden?

Het voornemen om het evenemententerrein te herontwikkelen is nog in een verkennende fase, waarbij inpassing van de aanwezige natuurwaarden nog tot de mogelijkheden behoort. Dit heeft consequenties voor het niveau waarop effecten beoordeeld kunnen worden, namelijk dat beoordeling op detailniveau nog niet mogelijk is.

2

Beschrijving planlocatie

Het evenemententerrein betreft een groene enclave in de bebouwde kom, bestaande uit graslanden, bomen, struweel en een verhard gedeelte. Onderstaande foto's geven een impressie van het terrein.

Afbeelding 1 Evenemententerrein gezien vanaf de hoek Banningstraat-Kampweg. De bomenrij linksachter is vanwege oude bomen met holtes van belang voor hollenbroedende vogels en ook voor vaste verblijfplaatsen van vleermuizen.

Afbeelding 2 Oude bomenrij met hoge natuurwaarden, zoals voortplantingsfuncties voor hollenbroedende vogels en vleermuizen.

2.1 LANDSCHAPSELEMENTEN

Soesterberg ligt op de Utrechtse Heuvelrug en het dorp kent een ruime bebouwing in het groen. Het evenemententerrein grenst bijvoorbeeld aan een landgoed met veel bos. De planlocatie zelf bestaat uit verschillende groene en niet-groene landschapselementen, die op onderstaande luchtfoto zijn gemarkeerd. Het betreft de volgende elementen, zie afbeelding 3:

- Een verhard en omheind deel aan de zijde van de Banningstraat.
- Een parkeerplaats op de hoek Banningstraat / Kampweg.
- Een tweetal bloemrijke graslandjes.
- Een struweelhaag (zijde Kampweg).
- Een bosplantsoen met wandel/fietspad.
- Een oude bomenlaan.
- Een aantal paardenweitjes met stallen.

3

Aanwezige natuurwaarden

3.1 ONDERZOCHE SOORTGROEPEN

De uitvraag betrof een zo uitgebreid mogelijk natuuronderzoek binnen het afgesproken budget. Het onderzoek heeft zich in elk geval gericht op soorten van de zwaarder beschermde categorieën, namelijk de zogeheten Tabel 2 en 3 soorten, waarvoor bij negatieve effecten een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk is.

In het onderzoek hebben wij ons voornamelijk gericht op broedvogels met vaste nestplaatsen en op soorten waarvan inventarisatie is gewenst door het bevoegd gezag, vleermuizen en reptielen (de hazelworm). Daarnaast hebben wij ook overige soorten als eekhoorn, das en boommarter in ons onderzoek meegenomen.

3.2 VELDONDERZOEK

In de periode april-juli 2012 hebben in totaal 14 veldbezoeken plaatsgevonden om de aanwezigheid van verschillende soortgroepen te onderzoeken.

De data van de veldbezoeken zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Datum	Dagdeel	Weer	Onderzochte soortgroepen
16 april 2012	Vroege ochtend	Bewolkt, droog, 12°C	Broedvogels (jaarrond beschermde nesten), eekhoorn, geschiktheidsbeoordeling voor vleermuizen, sporen van das en boommarter
7 mei 2012	Vroege ochtend	Zonnig, 15°C	Broedvogels (jaarrond beschermde nesten), vaatplanten, eekhoorn, das, boommarter, hazelworm
29 mei 2012	Vroege ochtend	Zonnig, 18°C	Alle soortgroepen
29 mei 2012	Avond	Licht bewolkt, weinig wind, 12°C	Vleermuizen
2-9 juli 2012	Ochtend, dagelijks	Afwisselend door, bewolkt, zonnig en buien, meest 12-18°C	Reptielen, overige soorten
12 juli 2012	Late nacht	Zware regenbuien en onweer, 14°C	Vleermuizen, omstandigheden ongeschikt
12 juli 2012	Avond	Droog, bewolkt, 20°C	Vleermuizen

Tabel 1 Data veldbezoeken.

3.3 AANGETROFFEN SOORTEN

Door de ligging van Soesterberg op de Utrechtse heuvelrug en nabij het vliegveld Soesterberg, waar sprake is van een hoge biodiversiteit en waar diverse (zwaar) beschermde soorten voorkomen, is de kans reëel dat een deel van deze soorten ook op het evenemententerrein voorkomt. Daarbij valt te denken aan diverse vogelsoorten, vleermuizen, eekhoorn, boomarter, das, hazelworm, levendbarende hagedis etc.

3.3.1 VAATPLANTEN

Op het evenemententerrein zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen. De bloemrijke graslanden zijn weliswaar rijk aan soorten, maar er zijn geen soorten aangetroffen met een beschermde status of soorten van de Rode Lijst van zeldzame of bedreigde planten. De ondergroei in het bosplantsoen en langs de oude bomenlaan is door voedselrijkdom van de bodem, schaduwwerking en betreding beperkt tot bijvoorbeeld klimop en braam.

3.3.2 BROEDVOGELS EN JAARROND BESCHERMDE NESTEN

In het plangebied broeden diverse vogelsoorten. In het plangebied zijn vooralsnog geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen van soorten uit de categorieën 1-4. Zo zijn er geen nesten van roofvogels of uilen aangetroffen. Wel zijn in de oude bomenlaan diverse holenbroeders aangetroffen, die onder categorie 5 vallen. Het is in principe mogelijk dat de bosuil daar broedt, maar dat is niet vastgesteld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van alle aangetroffen broedvogelsoorten en hun beschermingsstatus:

Vogelsoort	Beschermingsstatus	Categorie
Boomklever	Beschermd in broedseizoen	5
Boomkruiper	Beschermd in broedseizoen	5
Bosuil	Beschermd in broedseizoen	5
Ekster	Beschermd in broedseizoen	5
Fitis	Beschermd in broedseizoen	
Groene specht	Beschermd in broedseizoen	5
Grote bonte specht	Beschermd in broedseizoen	5
Heggemus	Beschermd in broedseizoen	
Holenduif	Beschermd in broedseizoen	
Houtduif	Beschermd in broedseizoen	
Kleine bonte specht	Beschermd in broedseizoen	5
Koolmees	Beschermd in broedseizoen	5
Merel	Beschermd in broedseizoen	
Pimpelmees	Beschermd in broedseizoen	5
Roodborst	Beschermd in broedseizoen	
Spreeuw	Beschermd in broedseizoen	5
Tjiftjaf	Beschermd in broedseizoen	
Vink	Beschermd in broedseizoen	
Winterkoning	Beschermd in broedseizoen	
Witte kwikstaart	Beschermd in broedseizoen	
Zanglijster	Beschermd in broedseizoen	
Zwartkop	Beschermd in broedseizoen	

Tabel 2 Aangetroffen broedvogels.

3.3.3 VLEERMUIZEN

Tijdens de nachtelijke bezoeken is met behulp van een batdetector (Petterson-D240x) geluisterd naar het voorkomen van verschillende vleermuissoorten en is ook gekeken naar de functie die het plangebied heeft voor vleermuizen. Wij benadrukken dat slechts twee veldbezoeken hebben plaatsgevonden (conform afspraken) en dat het vleermuisonderzoek slecht verkennend is als zodanig alleen indicatief voor wat betreft het voorkomen van vleermuizen in één van de meest gevoelige periodes uit de jaarcyclus (kraamperiode). In de toekomst zal nader onderzoek uitgevoerd moeten worden conform het Vleermuisprotocol van de Gegevens Autoriteit Natuur (GAN). Het Bevoegd Gezag toetst bij ontheffingsaanvragen altijd of voldaan is aan de onderzoeksplicht door initiatiefnemers en of die voldoet aan de daaraan gestelde eisen. Is dat niet het geval, dan wordt een ontheffing afgewezen.

Er zijn vijf soorten vleermuizen aangetroffen, zie onderstaande tabel. Van één soort kon alleen de familie met zekerheid worden vastgesteld omdat geen geschikte geluidsopnames konden worden verkregen. Het betreft ongeveer een tiental *Myotis* vleermuizen, waarschijnlijk betreft het watervleermuizen. In de tabel is ook aangegeven of de soort talrijk voorkomt en welke functie(s) het plangebied voor de verschillende soorten heeft.

Soort	Talrijkheid	Functie plangebied	Locaties
Gewone dwergvleermuis	Vrij talrijk	Foerageergebied	Bosranden en grasland
Laatvlieger	Talrijk	Foerageergebied	Bosranden en grasland
Gewone grootoorvleermuis	Incidenteel	Foerageergebied	Oude bomenlaan
Baardvleermuis	Incidenteel	Foerageergebied	Bomen Banningstraat
<i>Myotis spec</i> (Watervleermuis?)	Talrijk	Kraamkolonie	Oude bomenlaan

Tabel 3 Aangetroffen vleermuizen.

Het plangebied wordt door de meeste soorten als foerageergebied gebruikt. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn gebouw bewonende soorten die waarschijnlijk vanuit de nabij gelegen woonwijken komen foerageren boven het evenemententerrein. Op 29 mei 2013 waren minimaal tien gewone dwergvleermuizen jagend aanwezig. Deze dieren waren waarschijnlijk afkomstig van een kraamkolonie in en omgeving van het evenemententerrein. Heel opvallend was ook het grote aantal laatvliegers (circa twintig) dat op 12 juli 2013 intensief en op spectaculaire wijze op nachtvlinders en kevers joeg boven het terrein. De concentratie van aantallen doet vermoeden dat in de zeer directe omgeving van het evenemententerrein een kraamkolonie gelegen is in een woning. Gewone grootoorvleermuis, baardvleermuis en watervleermuis zijn over het algemeen boom bewonende soorten, althans in het zomerhalfjaar. Van de gewone grootoorvleermuis en de baardvleermuis werd elk één individu foeragerend waargenomen. Van de vermoedelijke watervleermuizen werden in de avondschemering van 29 mei 2013 circa tien individuen waargenomen die zwermden boven de oude bomenlaan. Deze dieren hebben met vrij grote zekerheid een kraamkolonie gehad in een holte in één van de daar aanwezige bomen.

Andere functies van het plangebied voor vleermuizen, zoals balts- en paarverblijven, alsmede eventuele winterverblijven, konden in dit onderzoek niet worden vastgesteld omdat ze in andere periodes van het jaar plaatsvinden. Hier moet later nader onderzoek naar worden verricht.

3.3.4 HAZELWORMEN EN ANDERE REPTIELEN

Om het voorkomen van hazelwormen en andere reptielen (onder andere levendbarende hagedis) te onderzoeken, zijn twintig tapijttegels uitgelegd in de bosranden op het evenemententerrein. Deze zijn een week lang elke ochtend gecontroleerd door ze om te draaien en te kijken of er reptielen of andere dieren onder schuilden. Ook zijn liggende boomstammen en dikke takken omgedraaid om te kijken of er dieren onder zaten. Tenslotte zijn bezoekers bevestigd of zij de hazelworm kenden uit het gebied.

Er zijn geen hazelwormen of andere reptielen aangetroffen onder boomstammen of tijdens het platenonderzoek. Een van de gebruikers van een paardenweitje kende de hazelworm wel. Zij had eenmaal een exemplaar aangetroffen in de bosrand aan de noordzijde van het plangebied. Het plangebied heeft dus kennelijk geen structurele functie als leefgebied voor hazelwormen of andere reptielen. Dit ondanks dat de hazelworm veel voorkomt in en om Soesterberg. De mogelijke oorzaken zijn het intensieve hondenbezoek aan het plangebied (verstoring) en ook de intensieve begrazing op de paardenweitjes, waar de grasmat zo kort is dat dekking ontbreekt en reptielen zeker ook verstoord/vertrapt worden.

3.3.5 OVERIGE SOORTEN

Grondgebonden zoogdieren

Van das en boommarter zijn geen sporen (prenten, krab- of mestsporen, vraatsporen of nesten) aangetroffen. Het plangebied is door het huidige intensieve gebruik als hondenuitlaat terrein ook nadrukkelijk minder geschikt als leefgebied voor deze soorten. Eekhoorn wordt wel heel regelmatig in het plangebied gezien (informatie van wandelaars), maar er zijn geen nesten gevonden. Ook zijn sporen van een vos gevonden, maar deze komt alleen incidenteel in het gebied voor. Voorts is het gebied geschikt voor mol (molshopen waargenomen) en algemene soorten (spits-)muizen, als bosspitsmuis, bosmuis en rosse woelmuis.

Soort	Beschermingsstatus	Ontheffingsplicht
Bosspitsmuis	Tabel 1	Vrijgesteld
Bosmuis	Tabel 1	Vrijgesteld
Eekhoorn	Tabel 2	Lichte toets
Mol	Tabel 1	Vrijgesteld
Rosse Woelmuis	Tabel 1	Vrijgesteld
Vos	Tabel 1	Vrijgesteld

Tabel 4 Aangetroffen grondgebonden zoogdieren.

Amfibieën en vissen

In het plangebied zijn geen amfibieën aangetroffen, ook niet tijdens reptielenonderzoek met uitgelegde platen. In het gebied worden hooguit algemene soorten verwacht, zoals bruine kikker en gewone pad. Het plangebied kan voor deze soorten alleen landbiotoop vormen. Er is geen open water in het plangebied, dus de aanwezigheid van voortplantingsplaatsen van amfibieën en vissen is uitgesloten.

Dagvlinders en libellen

In het gebied komen enkele algemene dagvlindersoorten voor als citroenvlinder, klein koolwitje en kleine vos. Ook atalanta, eikenpage, icarusblauwtje en klein geaderd witje worden hier verwacht. Deze soorten zijn niet beschermd. Zeldzamere soorten komen vanwege het ontbreken van bijzondere biotopen en specifieke waardplanten die noodzakelijk zijn voor het voorkomen van die soorten. Ook libellen zijn niet waargenomen, maar kunnen vanwege het ontbreken van water ook geen binding hebben met het gebied.

4 Effectbeoordeling

4.1 HERONTWIKKELING EVENEMENTENTERREIN

Op dit moment onderzoekt de gemeente de mogelijkheden voor een herontwikkeling van het evenemententerrein, waarbij woningbouw tot de mogelijkheden behoort. Er zijn echter nog geen concrete plannen. Voor de effectbeoordeling betekent dit dat in elk geval uitgegaan moet worden van een worst case scenario waarin het gehele terrein op de schop gaat en alle groene elementen verdwijnen.

Daarnaast wordt een korte beoordeling gegeven voor een inpassing waarbij de bomen (met name het oude bomenlaantje) gespaard worden.

4.2 BEOORDEELDE SOORTEN

Wij hebben voor alle soorten beoordeeld waarvoor eventueel een ontheffing Flora- en faunawet benodigd is. Dit zijn alle soorten genoemd in Tabel 2 en 3 van de Ffw. Voor algemene soorten die genoemd worden in tabel 1 is geen ontheffing benodigd, maar voor Tabel 1 soorten en voor alle overige soorten geldt wel de zorgplicht uit artikel 2 Ffw. De Tabel 2 en 3 soorten (inclusief broedvogels) die op het evenemententerrein voorkomen en waarvan wij de effecten van herontwikkeling beoordelen staan genoemd in onderstaande tabel.

Soortgroep	Soort	Beschermingsregime
Broedvogels	Zie tabel 1	Beschermd in broedseizoen, geen jaarrond beschermde nesten
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, baardvleermuis, watervleermuis	Beschermd (Tabel 3), zware toets
Grondgebonden zoogdieren	Eekhoorn	Beschermd (Tabel 2), lichte toets
Reptielen	Hazelworm	Beschermd (Tabel 2), lichte toets

Tabel 5 Soorten waarvoor een effectbeoordeling is gemaakt.

4.3 WORST CASE SCENARIO

Wanneer alle groenelementen gerooid worden om het terrein volledig te herinrichten, dan zullen alle aanwezige natuurwaarden, inclusief alle bij wet beschermde soorten, van het evenemententerrein verdwijnen. Ook zullen alle functies die het evenemententerrein heeft als leefgebied voor deze soorten verloren gaan.

4.3.1 EFFECTEN PER SOORTGROEP

Broedvogels

Effect op broedvogels in dit geval is het verlies van nestplaatsen. Hierbij kunnen nesten verloren gaan of vogels gedood worden. Dit is een overtreding van artikel 9 (doden) en artikel 11 (vernietigen vaste rust- en verblijfplaatsen) van de Ffw. Wanneer echter de kap van bomen en rooien van struweel plaatsvindt buiten het broedseizoen, worden er geen nesten of eieren vernield of jongen gedood. In dat geval is er geen sprake van een overtreding.

Vleermuizen

De waargenomen vleermuizen zijn voor een deel boom bewonende soorten. Van de *Myotis spec* / watervleermuis is een kraamkolonie aangetroffen. Ook de grootoorvleermuis en baardvleermuis kunnen verblijfplaatsen in de bomen hebben. Effect op deze vleermuis soorten is dat alle vaste verblijfplaatsen in het plangebied verloren gaan en in het geval van de grootoorvleermuis ook het direct omliggende jachtgebied. Bij de kap kunnen bovendien dieren gedood worden. Dit is een overtreding van artikel 9 (doden) en artikel 11 (vernietigen vaste rust- en verblijfplaatsen) van de Ffw.

Voor de gebouw bewonende gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn vaste verblijfplaatsen niet in het gebied aanwezig, maar vermoedelijk zijn er wel kraamkolonies in woningen in de directe omgeving. Aangezien deze twee soorten in (vrij) grote aantallen foerageren in het plangebied is het plangebied mogelijk erg belangrijk in de tijd dat deze soorten kraamkolonies met jongen hebben. Andere functies voor gebouw bewonende soorten zijn binnen het plangebied niet te verwachten. Indien het plangebied cruciaal is als voedselgebied voor kraamkolonies, dan is er mogelijk sprake van een overtreding van artikel 9 (doden) en artikel 11 (vernietigen vaste rust- en verblijfplaatsen) van de Ffw. Gelet op de omgeving van het evenemententerrein en de vliegafstanden die deze soorten afleggen vanaf hun kraamkolonies, is dat laatste overigens minder waarschijnlijk. Er zijn voldoende alternatieve jachtlocaties aanwezig in de omgeving.

Voor vleermuizen op het evenemententerrein geldt dat er nog uitgebreider onderzoek moet plaatsvinden conform het vleermuisprotocol van de GAN. Indien het geheel terrein wordt herontwikkeld, zal in elk geval ook een mitigatieplan en ecologisch werkprotocol opgesteld moeten worden over hoe wordt omgegaan met de vleermuizen.

Eekhoorn

Het plangebied heeft voor de eekhoorn alleen een functie als foerageergebied. Nesten van eekhoorns zijn niet aangetroffen. In de omgeving zijn meer dan voldoende andere locaties aanwezig die als voedselgebied kunnen fungeren. Bij herontwikkeling van het evenemententerrein (worst case) is er ten aanzien van de eekhoorn geen sprake van overtredingen van de Ffw.

Hazelworm

De hazelworm wordt zeer incidenteel aan de rand van het plangebied waargenomen. De kans dat bij herinrichting dieren gedood worden is klein, maar wel aanwezig. Het doden van hazelwormen is een overtreding van artikel 9 Ffw. Indien hier maatregelen getroffen worden om te voorkomen dat dieren in het werkgebied komen (door het plaatsen van rasters) is er geen risico meer op slachtoffers en is er geen sprake van overtredingen.

4.4 EFFECTEN BIJ BEHOUD BOMENLAAN

De oude bomenlaan die dwars over het evenemententerrein ligt, heeft de hoogste risico's ten aanzien van de Ffw, aangezien hier de meeste beschermde soorten voorkomen. Wanneer deze bomenrij gespaard kan worden, zullen minder negatieve effecten op beschermde soorten optreden en zullen minder overtredingen van de Ffw begaan worden.

Wanneer de oude bomenlaan ingepast kan worden in de planvorming, blijven veel bomen met holtes die geschikt zijn als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen gespaard. In dat geval is er waarschijnlijk geen sprake van overtredingen van artikel 9 en 11 Ffw ten aanzien van deze zwaar beschermde categorie dieren en is een ontheffing Ffw wellicht niet nodig voor boom bewonende vleermuissoorten. Dit kan het proces van vergunningverlening aanmerkelijk vereenvoudigen. Wel hangt dit nog af van de fasering, wijze van uitvoering en definitieve inrichting en toekomstig gebruik. Overigens is nader onderzoek conform Vleermuisprotocol beslist wel noodzakelijk en is het wel raadzaam om de plannen middels een ontheffingsaanvraag Ffw aan het Ministerie van EZ voor te leggen ter toetsing om eventuele bezwaarprocedures te kunnen doorstaan.

5

Juridische consequenties

Uitgaande van het worst case scenario, waarbij het gehele evenemententerrein herontwikkeld wordt en alle groenelementen verdwijnen, zal waarschijnlijk een ontheffing Ffw nodig zijn voor de volgende soorten en verbodsartikelen.

Soort	Artikel 9	Artikel 10	Artikel 11	Artikel 12
Broedvogels *	x		x	x
Vleermuizen	x		x	
Eekhoorn				
Hazelworm				

Tabel 6 Overzicht van mogelijke overtredingen van de verbodsartikelen Ffw.

N.b.: wanneer buiten het broedseizoen wordt gewerkt, is er geen sprake van overtredingen ten aanzien van de broedvogels die in dit onderzoek zijn aangetroffen.

6

Conclusies en advies

Uit het voorliggende rapport verkennend flora- en faunaonderzoek evenemententerrein Soesterberg komen volgende conclusies naar voren:

1. Op het evenemententerrein in Soesterberg komen diverse beschermde diersoorten voor, waaronder broedvogels, vleermuizen, grondgebonden zoogdieren en reptielen.
2. Nader onderzoek is noodzakelijk, zeker met betrekking tot vleermuizen (conform Vleermuisprotocol GAN). Wij adviseren nadrukkelijk dit uit te voeren 2-3 jaar voor de uitvoering van de herontwikkeling. Dit biedt tijd om maatregelen te treffen voor beschermde fauna en bovendien geldt voor soorten van Tabel 3 een actualiteitsvoorwaarde van gegevens van maximaal drie jaar.
3. Wanneer het terrein volledig wordt herontwikkeld, gaan er belangrijke leefgebied functies verloren en zal er sprake zijn van overtredingen van de Ffw. Een ontheffing is dan noodzakelijk, in elk geval voor vleermuizen.
4. Wanneer het terrein wordt herontwikkeld met inpassing van de oude bomenlaan en het treffen van maatregelen om verstoring te voorkomen, zal een eventuele ontheffingsprocedure Ffw eenvoudiger zijn omdat onder andere een kraamkolonie vleermuizen wordt ontzien.

Ons advies is om bij de verdere planvorming een ter zake kundig ecooloog te betrekken die mee kan denken en adviseren over inrichting, mogelijke aanpassingen en alternatieven en hoe dit in het licht van de Flora- en faunawet de minste afbreukrisico's met zich meebrengt.

Bijlage 1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet, die in april 2002 in werking is getreden, beschermt een groot aantal plant- en diersoorten. In artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet is opgenomen welke handelingen niet toegestaan zijn (zie onderstaand tekstkader). De werkzaamheden kunnen strijdig zijn met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet.

In sommige gevallen is het overigens mogelijk het plan zo uit te voeren dat overtreding van de genoemde verbodsbepalingen niet aan de orde is (zie tekstkader over de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet). Wanneer dit niet mogelijk blijkt te zijn, moet een ontheffing aangevraagd worden, die het ministerie van Economische Zaken (voorheen EL&I en LNV) alleen onder bepaalde voorwaarden verstrekt.

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Om helder te krijgen of er verboden handelingen vanwege de Flora- en faunawet plaatsvinden en of daarvoor eventueel een ontheffing noodzakelijk is, dienen de volgende vragen beantwoord te worden:

1. Zijn er beschermde planten of dieren in het project- en verstoringgebied aanwezig, en zo ja, welke?
2. Kunnen er verboden handelingen vanwege de Flora- en faunawet optreden op deze soorten ten gevolge van de uitvoering van het project?

In 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) in werking getreden, welke behoort bij de Flora- en faunawet. Een belangrijke wijziging met deze AMvB is dat voor algemeen voorkomende soorten een vrijstelling geldt. Voor deze soorten is het, onder voorwaarden, niet meer noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen.

In de AMvB zijn verschillende beschermingscategorieën onderscheiden (zie onderstaande tabel).

Categorie	Ontheffing of vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen
Tabel 1 Algemene soorten	Algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12, wel zorgplicht, m.u.v. artikel 10.
Tabel 2 Overige soorten	Vrijstelling mogelijk, mits gebruik wordt gemaakt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (toetsing aan gunstige staat van instandhouding en zorgvuldig handelen). Eventueel mitigatie- en compensatieplicht. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag, m.u.v. artikel 10.
Tabel 3 Soorten van bijlage 1 van de AMvB	Voor volgens art 75 lid 6 bij AMVB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer: - er geen andere bevredigende oplossing bestaat; - er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is per AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij: dwingende reden van groot openbaar belang; ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (zolang er geen sprake is van benutting of gewin) van de beschermde soort; enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade; - er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; - er zorgvuldig wordt gehandeld. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.
Tabel 3 Soorten op Bijlage IV Europese Habitatrictlijn	Voor volgens art 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrictlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer: - er geen andere bevredigende oplossing bestaat; - er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is bij AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij: dwingende reden van groot openbaar belang Nb: voor deze groep kan er geen ontheffing worden verleend op basis van het belang "ruimtelijke ontwikkeling en inrichting". Volgens de AMvB kan dit wel, echter uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) laten zien dat de AMvB op dit punt een onjuiste implementatie van de Europese Habitatrictlijn is. enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade; - er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; - er zorgvuldig wordt gehandeld.

Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen (EZ hanteert nu de term "Positieve Afwijzing"). Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn.

De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

1. geen andere bevredigende oplossing bestaat;
2. tevens sprake is van één van de volgende belangen:
 - Bescherming van flora en fauna.
 - Veiligheid van luchtverkeer.
 - Volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing kan worden verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen. In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vangen.

Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde 'vaste rust- of verblijfplaats'. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de 'aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in onderstaande tabel.

Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Zorgplicht

Naast de verbodsbepalingen is in de Flora- en faunawet ook een zorgplicht opgenomen (zie onderstaande tekstkader). Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk.

Zorgplicht Flora- en faunawet

Artikel 2, lid 1: Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

Artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkómen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Colofon

EVENTENTERREIN SOESTERBERG VERKENNEND FLORA- EN FAUNAONDERZOEK

OPDRACHTGEVER:

Gemeente Soest

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

drs. J.H. Beekman

GECONTROLEERD DOOR:

G. Kos MSc

VRIJGEGEVEN DOOR:

drs. J.H. Beekman

26 juni 2013
077174439:0.1

ARCADIS NEDERLAND BV
Mercatorplein 1
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister 09036504